

NORGES HØYESTERETT

Den 3. mai 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-00947-A, (sak nr. 2012/2120), straffesak, anke over dom,

A (advokat Arild Dyngeland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Jostein Johannessen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Falkanger**: Saken gjelder straffutmåling for erverv og oppbevaring av cirka 150 gram amfetamin – straffeloven § 162 første ledd, jf. annet ledd. Det sentrale spørsmålet er om det er grunnlag for å anvende samfunnsstraff, jf. straffeloven § 28a.
- (2) Bergen tingrett avsa 24. februar 2012 dom med slik domsslutning:

"A, født 11.11.1975, dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 første og annet ledd til fengsel i 1 – ett – år.

Varetekt kommer til fradrag med 2 dager."
- (3) A anket straffutmålingen til Gulating lagmannsrett, som 15. oktober 2012 avsa dom med slik domsslutning:

"Anken forkastes."
- (4) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken retter seg mot straffutmålingen. Det gjøres særlig gjeldende at han bør idømmes samfunnsstraff istedenfor fengsel.

- (5) Saken er behandlet i sammenheng med to andre saker som også reiser spørsmål om anvendelse av samfunnsstraff for narkotikaovertridelser – HR-2013-00948-A og HR-2013-00949-A.
- (6) *Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.*
- (7) A er dømt for grov narkotikaforbrytelse ved å ha ervervet og oppbevart cirka 150 gram amfetamin/metamfetamin, jf. straffeloven § 162 annet ledd. Av dette ble 120 gram beslaglagt i forbindelse med at hans bopel ble ransaket 27. oktober 2011. Analyser av det beslaglagte stoffet har vist at cirka 40 gram av beslaget var amfetamin med lav styrkegrad, gjennomsnittlig 8 prosent. Resten av beslaget var metamfetamin og hadde en styrkegrad innenfor normalområdet. I tillegg opplyste A til politiet at han tidligere hadde brukt 30 gram amfetamin.
- (8) Det sentrale spørsmål i saken er om A skal idømmes samfunnsstraff istedenfor ubetinget fengsel.
- (9) Straffeloven § 28a første og annet ledd lyder slik:
- "Samfunnsstraff kan idømmes i stedet for fengselsstraff når**
- a) **det ellers ikke ville ha blitt idømt strengere straff enn fengsel i 1 år,**
- b) **hensynet til straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet, og**
- c) **lovbryteren samtykker og har bosted i Norge.**
- Første ledd bokstav a kan fravikes når den straff som ellers ville ha blitt idømt, helt eller delvis ville ha vært betinget, når lovbryteren var under 18 år på handlingstidspunktet, og ellers når sterke grunner taler for at samfunnsstraff idømmes."**
- (10) Det følger av Rt. 2009 side 1045 at befatning med 100 gram amfetamin normalt straffes med rundt ett års ubetinget fengsel. Siden A har hatt befatning med 150 gram, vil en fengselsstraff for ham som utgangspunkt ligge noe høyere – anslagsvis rundt fengsel i ett år og fire måneder, slik tingretten har lagt til grunn. Det må imidlertid tas i betraktning at han har gitt en uforbeholden tilståelse, jf. straffeloven § 59 annet ledd. Han opplyste herunder om de 30 gram amfetamin som han allerede hadde brukt. Dessuten må det tas hensyn til at styrkegraden i 40 gram av beslaget lå markert under normalnivået, jf. Rt. 2008 side 1373. Samlet sett er jeg enig med de tidligere instanser i at en alternativ fengselsstraff passende kan settes til ett år.
- (11) Med en slik lengde på den alternative fengselsstraffen kan samfunnsstraff hjemles i straffeloven § 28a første ledd, jf. bokstav a. De strengere vilkårene i annet ledd trenger ikke å være oppfylt. Men som det er fremhevet i Rt. 2007 side 950 avsnitt 11, blir ikke vurderingen etter første og annet ledd "mye forskjellig når det er tale om straffbare forhold som ligger helt opp til den grense som er satt i § 28a", slik tilfellet er i saken til A. Det vil være tale om gradforskjeller – jo grovere overtridelser, jo mer må det til.
- (12) Spørsmålet blir etter dette om "hensynet til straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet", jf. § 28a første ledd bokstav b.

- (13) Aktor og forsvarer har vist til uttalelser i lovforarbeider og stortingsdokumenter til belysning av hva som kreves etter denne bestemmelsen. Jeg kan imidlertid ikke se at disse kaster noe avgjørende lys over spørsmålet om i hvilke tilfeller det bør idømmes samfunnsstraff for grove narkotikaforbrytelser, og jeg går derfor ikke nærmere inn på dem. Det kan nevnes at departementet i St.meld. nr. 37 (2007–2008) "Straff som virker" har bebudet en vurdering av om rammene for bruk av samfunnsstraff bør utvides, jf. også Innst. S. nr. 169 (2008–2009) side 10. Noe generelt lovforslag om dette er imidlertid ikke fremmet.
- (14) Det er først og fremst rettspraksis som gir veiledning for når samfunnsstraff kan anvendes ved domfellelse for grove narkotikaforbrytelser. Høyesterett har i en rekke avgjørelser om slike overtredelser stilt opp som vilkår for å anvende samfunnsstraff at det foreligger klare og sterke rehabiliteringshensyn eller andre spesielle og tungtveiende grunner, se for eksempel Rt. 2005 side 1312 avsnitt 21, Rt. 2006 side 1118 avsnitt 11 og 18, Rt. 2007 side 950 avsnitt 13, Rt. 2007 side 1244 avsnitt 12, Rt. 2009 side 290 avsnitt 13, Rt. 2009 side 294 avsnitt 14, Rt. 2009 side 1045 avsnitt 9 og Rt. 2011 side 695 avsnitt 14 og Rt. 2011 side 1155 avsnitt 20.
- (15) Høyesterett har i senere år gått lenger enn tidligere i å idømme samfunnsstraff ved lovende rehabilitering. Praksis viser at samfunnsstraff kan være aktuelt selv ved meget alvorlige narkotikalovbrudd, jf. Rt. 2009 side 294 og Rt. 2011 side 695. Som den klare hovedregel straffes imidlertid slike forbrytelser fortsatt med ubetinget fengsel. Jeg kan ikke se at det uten lovendring er rom for vesentlige utvidelser i bruken av samfunnsstraff på dette området.
- (16) Jeg ser så nærmere på om det er grunnlag for å idømme A samfunnsstraff.
- (17) A er nå 37 år gammel. Han har ifølge lagmannsretten "en ordnet og velorganisert tilværelse". Han er utdannet rørlegger og arbeider som det. Som bas har han ansvar for andre ansatte og leder arbeidet på arbeidsstedet. I personundersøkelse 19. april 2013 er det fremholdt at han lykkes godt i arbeidslivet.
- (18) Ifølge ligningen tjente A 500 000 kroner i 2012. Han eier egen bolig verd 1,8 millioner kroner, med en gjeld på 1,2 millioner kroner. Ifølge personundersøkelsen trekkes han 10 000 kroner månedlig i sin lønn som følge av gjeld han opparbeidet i forbindelse med at han for tre år siden forsøkte seg som selvstendig næringsdrivende. Han har opplyst at en fengselsstraff vil utsette ham for risiko for økonomiske problemer og for å miste leilighet og arbeid.
- (19) Personundersøkelsen gir uttrykk for at A lykkes mindre godt på fritiden enn i arbeidslivet, og at han har brukt amfetamin for å avregere. Misbruket har pågått i ti år. De 150 gram amfetamin som saken gjelder, ble ervervet og oppbevart med sikte på eget bruk, men – som tingretten påpeker – er oppbevaring av en slik mengde narkotika uansett forbundet med spredningsfare.
- (20) For lagmannsretten opplyste A at han hadde sluttet å bruke amfetamin. Det fremgår imidlertid av personundersøkelsen at han fortsatt bruker stoffet, men i mindre grad enn før. Han ønsker å gjøre noe med misbruket, men beskrives som for stolt til selv å søke seg til behandling. Etter personundersøkerens vurdering vil en dom på samfunnsstraff "kunne sette fokus på hans rusproblem og forplikte han til å samarbeide rundt å få en kontroll

over dette. Han vil da samtidig kunne betjene gjeld og leilighet. En soning i fengsel kan i verste fall føre til at han gir opp og står på bar bakke den dagen soningen er over".

- (21) Til tross for dette er jeg kommet til at de allmennpreventive hensyn som begrunner at grove narkotikaforbrytelser som hovedregel må straffes med ubetinget fengsel, må slå igjennom ved fastsettelsen av straff for A. Det er vanskelig å se at han skulle være i en situasjon der det foreligger klare og sterke rehabiliteringshensyn eller andre spesielle og tungtveiende grunner for å anvende samfunnsstraff. I tråd med de retningslinjer som er nedfelt i rettspraksis, må han derfor idømmes ubetinget fengsel.
- (22) Anken må etter dette forkastes.
- (23) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (24) Dommar **Utgård:** Eg er i det hovudsaklege og i resultatet einig med førstvoterande.
- (25) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (26) Dommer **Kallerud:** Likeså.
- (27) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (28) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: